

DR. KOVÁCS KÁLMÁN ÁRPÁD: DR. MAGYAR KÁLMÁN (1943–2020)

2020. november 9-e hajnalán életének 77. évében eltávozott közülünk dr. Magyar Kálmán. A Magyar Nemzeti Történelmi Társaság alapító elnöke Érden született 1943. okt. 22-én. Az 1956-os forradalmat érett ifjúi fővel élte meg, érdekes eseményeinek hűséges krónikásává válhatott. Történelem-régészet szakos végzettségét az ELTE Bölcsészettudományi Karán szerezte 1963 és 1968 között László Gyula tanítványaként. Egyetemi doktori fokozatát is itt szerezte 1973-ban summa cum laude eredménnyel. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karán 1979 és 1983 között műemléki szakmérnök végzettséget szerzett. 1970-ben állt a Rippl-Rónai Múzeum szolgálatába régész-muzeológusként. Felesége, Hrotkó Zsuzsanna szintén a Múzeumban dolgozott 40 évet. Két gyermekük született: Gergely (1977) és Máté (1987).

Dr. Magyar Kálmán szakmai előmenetele során régész-főmuzeológusként, múzeumi főtanácsosként, majd neves tudományszervezőként, tudomány-népszerűsítőként szolgálhatta a magyar nemzeti kultúra ügyét. Kutatási szakterületén, a magyar honfoglalás- és a középkor időszakát illetően maradandó eredményeket mutatott fel. Somogy megye feltárásait végezhetette, majd vezethette. Számos kiemelkedő eredményt ért el a somogyi nemzetségi központok, várak, királyi udvarhelyek és a különböző egyházak feltárásával. Nagyszabású kutatásai Somogyvár, Segesd, Bodrog-Alsóbü, Babócsa, Siófok (Balatonszabadi) és Kaposvár területére estek. Magyar Kálmán munkatársával, Nováki Gyulával három évtized alatt elkészítette és kiadta Somogy megye középkori várainak teljes kataszterét. Feltárta Szatmár megye legkorábbi vár- és monostoros központját, Sárvárt, melynek régészeti anyagából 1988-ban Nagyecsedden nyílt múzeumi kiállítás. Szinte az összes somogyi város, köztük Kaposvár Árpád-kori, középkori történetét rekonstruálta különböző monográfiákban. Legutóbbi kutatásaival visszatért Kaposvár közelébe, ahol élete legkiemelkedőbb eredményeit érte el.

A régészetben közmondásos „Mindenkinek megvan a maga Halimbája” elv alapján a bodrog-alsóbüi nemzetségi központ tette nevét egyszer s mindenkorra ismertté a történelem iránt érdeklődő szélesebb közönség előtt. Nemcsak hogy sikerült meghatározni az első somogyi nemzetségi központot, hanem 1999. március 24-én a régészeti feltárás során megtalálta, majd sikeresen datálta (a 10. század elejére) azt a rovásfeliratot tartalmazó fújtató fúvókát, amelyiknek jelei a székely-magyar rovásírással rokoníthatóak, és a „fú” igéből származtatott értelmet nyertek. Ez a konszenzusos megfejtés egy ragozott igealak formájú teljes mondat formájában a tihanyi apátsági alapítólevélhez képest másfél évszázaddal korábbra vitte a magyar nyelv írásosan dokumentált történetét.

Közel 200-ra tehető tudományos közleményét és tíz önálló monográfiáját elsősorban somogyi tudományos témákból írta. Széles nemzetközi kitekintéssel rendelkező tudós volt. Régészeti leletanyag alapján dokumentálta és írta le Somogyország középkori francia, horvát és tágabb értelemben vett délnémet kapcsolatait. Eredményeit Londonban, Párizsban, Saint-Gillesben, Zágrábban, Zürichben, Felsőőrben nemzetközi konferenciákon ismertette. Az általa feltárt leletanyag legszebb

darabjai nemzetközi kiállítások anyagát gazdagították, és ezek a kiállítás katalógusaiban is bemutatásra kerültek. Kilenc alkalommal járta be az Amerikai Egyesült Államok magyar egyesületi világát, és tartott ezen körökben nagy figyelemre méltított tudományos előadásokat, könyvbemutatókat. Széleskörű tudományos és tudomány-népszerűsítő tevékenysége révén közel harminc külföldi és hazai szakmai társaság választotta tagjai, illetőleg vezetői közé. Aktív irányítója volt a kaposvári Múzeumbarát Körnek, 2007 óta a Somogyi Reneszánsz Szövetség alapító elnökeként is tevékenykedett. Az általa gondozott tudományos körök országos és kaposvári rendezvényeit neves tudósok fémjelezték. Megszervezte, szerkesztette a Magyar Nemzeti Történelmi Társaság könyvkiadását. A Mártírok és Hősök Közalapítvány elnökeként is kiváló munkát végzett. A világháborús hősök szobrának, névsorának elhivatott ápolójaként méltán érdemelte ki „A kegyeleti kultúráért” kitüntető címet.

1990-ben aktív politikusként megalapítója és első megyei elnöke volt a Kereszténydemokrata Néppártnak és a Szent Korona Társaságnak. Különböző iskolai, honismereti tevékenységek, vetélkedők, pályázatok szervezésével, segítésével, bírálatával rendszeresen segítette az ifjúsági tudományos önképzést.

Dr. Magyar Kálmán nemzeti történelmünk és kultúránk értékeinek terjesztője és hiteles bemutatója volt. Jelen emlékezés íróját kétszer hívta meg a Magyar Nemzeti Történelmi Társaság közönsége elé. Hálás szívvel emlékezem arra az érzékre, amivel az idős kolléga bölcsességével mutatott rá, hogy a speciális kutatási téma felé elejtett utalások is mennyi érdekesítő ismeretlent tartalmaznak, amely egy újabb alkalommal bővebb kifejtésre vár, a társaság ajándékként kapott kiadványokban pedig saját történelmi munkámat is tevélegesen segítő művekre ismerhettem.

Munkássága elismeréseként dr. Magyar Kálmánt Segesd és Bodrog község Önkormányzata díszpolgárává választotta. Kaposvár a Város Szolgálatában kitüntetésben részesítette, Somogy megye alkotói díjjal tüntette ki.

Drága Kálmán Bátyánk! A boldog feltámadás keresztényi reményében régi köszöntéssel búcsúzunk Tőled: „Sit terra Tibi levis!”